

Локален развој, воден од заедницата ЛРВЗ – Успешна приказна

Во оваа општа одредба, бројни граѓански организации и мрежи од Европското граѓанско општество со големо искуство и знаење на полето на локален развој, ги прифаќаат предлозите на Европската Комисија за Локален развој воден од заедницата (ЛРВЗ)....

...и повикуваат на акција од Европските, националните и регионалните учесници, како би се осигурале дека оваа иницијатива ќе се претвори во главен стожер на Заедничката Стратешка Рамка (ЗСР) и Договори за Партенрства кои ќе ги насочуваат сите фондови и ќе покриваат различни урбани, рурални и рибарски региони, врза база на минатите успеси на пристапот на ЛРВЗ, и така премостувајќи ги пречките со кои се сретнуваат во нивната имплементација.

(1) Позитивни нови предлози за ЛРВЗ

Европската Комисија претстави предлози за периодот 2014-2020, кои се конструктивни и охрабрувачки, и ја пратат заедничката работа на фондовите на ЗСР (Европскиот Фонд за Регионален Развој - ЕФРР, Европскиот Социјален Фонд - ЕСФ, Европскиот Фонд за Земјоделство и Рурален Развој - ЕФЗРР и Европскиот Фонд за Поморство и Рибарство ЕФПР) за поддршка на локалниот развој воден од заедницата.

За да се зајакне територијалната кохезија, Комисијата се фокусира на улогата на градовите, функционалната географија и суб-регионалните зони кои се соочени со географски или демографски предизвици. Еден начин тие да се подигнат е да се олесне имплементацијата на интегрирани стратегии за локален развој, и формирање на Локални Акциони Групи базирани на искуствата од LEADER пристапот.

Комисијата предлага единствена методологија која се однесува на ЛРВЗ за ЗСР фондовите која:

- Се фокусира на посебни суб-регионални територии
- Локалната заедница, водена од ЛАГ овите составени од претставници на локалната јавност и на приватните социо-економски интереси
- Ќе се извршува преку интегрирани стратегии за локален развој базирани на мулти-сектор региони, кои стратегии се создадени да одговорат на локалните потреби и потенцијал
- Вклучува иновативни карактеристики во локален контекст, вмрежување и соработка каде што соодветствува.

Оваа единствена методологија овозможува поврзана и интегрирана примена на Фондовите кои на овој начин ги остваруваат локалните стратегии за развој.

Комисијата предвидува главните цели на ЛРВЗ да бидат:

- Да ги охрабрат локалните заедници во развојот на пристапот оддолу кон горе, онаму каде има потреба за структурни промени како одговор на териториалните и локалните предизвици.
- Да се изгради капацитет на заедницата и да се стимулира иновацијата (вклучувајќи ја и социјалната иновација) претприемаштвото и капацитетот за промена преку охрабрување на развој и откривање на недопрени потенцијали во заедниците и регионите.
- Да се промовира сопственост на заедниците преку соработка со заедниците и да се гради чувството на инволвираност и сопственост како би се зголемила ефективноста на ЕУ политиките и
- Да се учествува во управувањето на повеќе нивоа, преку создавање на рута за локалните заедници за целосно учество во обликувањето на примената на ЕУ целите во сите региони.

Предложена е поддршка за примена на оперативните програми преку ЛРВЗ (пр. повисок процент на кофинансирање од ЗСР Фондовите) а Комисијата исто така предвидува дека значителен дел финанси треба да им се доделат на ЛРВЗ, но само во случаи кога се работи за ЕФЗРР се определува обавезен износ од 5% за заокружување на ЛРВЗ .

(2) ИСКУСТВА ОД МИНАТИТЕ ИМПЛЕМЕНТАЦИИ НА ЛРВЗ

Овој документ го сметаме како добро обмислен вдахновен чекор кој може да ја превземе натамошната децентрализирана управа и може да придонесе за одржлив развој. Вистина тој се гради на повеќе од 20 годишно искуство со LEADER и други иницијативи и програми кои го прифатиле и примениле пристапот на локален развој, започнувајќи на експериментален начин во 80-тите надвор од рамките на ЕУ фондовите.

Ова искуство открива дека со релативно минимални инвестиции пристапот покрената безброј локални иницијативи кои создадоа нови работни места и локални иницијативи, кои беа екстремно популарни и им овозможија на локалните заедници за бараат одржливи решенија на многу од предизвиците поставени од стратегијата Европа 2020. Тоа исто така открива дека со овој пристап се премостени многу препреки и тесни грла кога проектите се реализирани во пракса како што е нагласено подолу.

LEADER методот е најсистематска и најраширена примена на ЛРВЗ во Европа а и пошироко. Сепак иако самиот пристап е широко поддржан, неговата примена преку LEADER оската на постоечките програми на ЕФЗРР, го ограничува теренот за локални иновации и иницијативи. Локалните учесници премногу се жалат на мешањето од страна на јавната администрација, на премалку простор за донесување одлуки на локално ниво, и намалување на волонтерското учество на локалните граѓани.

Сличен пристап се применува со успех од 2007 година во Европскиот Фонд за Рибарство, и има интересни искуства за тоа како пристапот може да помогне во справување со одредени

предизвици од определени групи во заедницата. Сепак партнерствата се само во зачеток, и не потсетуваат на долгиот временски период потребен за одржливи резултати.

Иако тие не ги инкорпорирале сите клучни компоненти на ЛРВЗ, иницијативи на заедници како што се URBACT¹ или EQUAL² ја демонстрираат вредноста на пристапот на локален развој, но многу од нивните иновативни ставови се разводниле со нивната интеграција во мејнстрим - програми. URBACT ги применува некои од принципите со ко-продукција на локални акциони планови базирани на локални групи за поддршка, но овие немаат формален пристап кон фондови за имплементација.

Многу други иницијативи базирани на локално ниво, како што е Локална Агенда 21, Градови во Транзиција, Економско движење за самопомош, Социјална Бизнис Иницијатива, Социјална Економија, Пакт за Територијално Вработување, локални кампањи против сиромаштија, невработеност или дискриминација, ги споделиле своите цели и/или целни групи со ЛРВЗ но обично тие не биле соединети со инструменти за финансирање како и со начини на раководење на ЛРВЗ.

Две општи точки би требало да се издвојат од примената на ЛРВЗ и други пристапи за локален развој до сега.

Прво, иако ЛРВЗ општо гледано е успешен, неговиот полн потенцијал не е реализиран поради начинот на кој е примен и од ограничениот начин на кој на него се гледа како на алатка за спроведување, а посебно поради неговото вклопување без никаква посебна потреба за учество во мејнстрим програмите раководени од администрациите заглавени во традиционален (од горе надолу) начин на користење на грантови.

Второ, ЛРВЗ претставува двоен предизвик за националните администрации во делегирањето на начинот на донесување на одлуки на организации како локалните акциони групи, како и во здружување на различни фондови. Интеграција според новите правила на ЕФРР, ЕСФ, ЕФЗРР и ЕФПР малку е веројатно дека ќе успее, освен во мал број посветени држави-членки и региони. Администрацијата обично е структурирана во рамките на фондот а не помеѓу фондовите и во тој случај е потребен напор да се спроведат соодветни чекори однапред како и желба тие чекори да се одржат низ времето.

Заради тие причини, загрижени сме дека неадекватноста во примената на ЛРВЗ на ниво на ЕУ и начинот на кој тие ќе бидат преточени во реалноста на ниво на државите членки може сериозно да ја потцени оваа одлична прилика овозможена од предлозите претставени од Комисијата.

(3) ОДЛИЧНА МОЖНОСТ КОЈА НЕ СМЕЕ ДА СЕ ПРОПУШТИ

¹ URBACT, Програма на Европската Унија за размена и учење, која што промовира одржлив урбан развој

² EQUAL, Програма на Европската Унија за поддршка на заедниците

Овие препреки мора да се надминат, за да не се пропушти можноста за нови ЛРВЗ и имплементацијата на проекти на ЗСР во 2014-2020. Ние на ЛРВЗ гледаме не само како на механизам за подобра координација на фондовите, туку и како на единствена можност да се извлече максимумот од социјалниот капитал, динамиката, иновацијата, и други карактеристики на ЛРВЗ на начин кој ќе ревитализира многу аспекти на Европскиот модел во многу сфери од неговата политика. Ова ќе вклучи различни степени на предизвик како што е нагласено, во нагорен правец на остварување во следниве три полиња

Прво во однос на развој воден од заедници во рурални, крајбрежни и копнени региони првите повратни информации покажуваат дека повеќето учесници особено оние кои се вклучени во овој пристап подолго време, го прифаќаат освежениот начин на примена на LEADER методот и ги прифаќаат поуките од минатото, справувајќи се со критиките упатени на начинот на кој се применувал LEADER во тековниот период.

Второ, во градовите и урбаните средини потенцијалот за примена на пристап со повеќе учесници е огромен предизвик и Комисијата за првпат предложи посебни наменски средства за одржлив урбан развој во структурните фондови.

Европа како целина се соочува со предизвиците кои бараат особено внимание, честопати големи и долгорочни инвестиции, како и пристапи со комбинирана политика кај проблеми со огромен број на млади невработени луѓе во голем број на земји, социјана и економска помош и социјална еднаквост, недостиг на природни ресурси, заштита на околината и климата, постојаноста на локалните заедници и интеркултурната природа на многу од нив, стареењето и вклучувањето на нови популациони групи, борба со нееднаквости и дискриминација, подеднаков пристап до знаење и информации, и демократска контрола. Во сите овие прашања ЛРВЗ може да донесе промени со отворање на полиња за влез и експериментирање со иновативни и трајни решенија и обемна соработка.

Трето, Европската политика е во криза со законите. Граѓаните се во голема мера неинформирани ако не и оттуѓени од Европските институции и механизмите за донесување на одлуки. Во многу случаи придобивките од европските интервенции остануваат скриени. Едно обично продолжување или апдејт на минатите програми секако само би ја влошило и така загрижувачката ерозија на европскиот дух. Локалниот Развој Воден од Заседница ЛРВЗ го нуди потенцијалот за обнова на европската перспектива за развој. Тие можат да воведат иновации во илјадници локални места, покажувајќи го потенцијалот од ресурси на Европа и носејќи надеж и солидарност во тешки времиња.

Ние веруваме дека сите видови заедници и региони може да имаат придобивки од поволни проекти кои дозволуваат и охрабруваат иновативни и кооперативни решенија преку ЛРВЗ.

Што се однесува до различните типови на региони може да се предвиди

- Низ рурална Европа, обновениот LEADER со локални групи, способни уште еднаш да побараат вистински иновативни стратегии, различни и групни партнерства кои ставаат акцент врз дијалог, соработка и стратешко целење

- Во градовите, локалните акциони групи кои се формираат во осиромашени имоти во големите градови прогонувани од сиромаштија, бес и несигурност, младите и старите, сопствениците на продавници и невработените, староседелците и новите жители, граѓаните и градските татковци, се здружуваат за да го обноват јавниот живот, да ги регенерираат службите од витална важност и полска да ги ревитализираат соседствата, преку безброј микро проекти.
- Во крајбрежните или копнени рибни региони, локални партнерства да внесуваат нов живот во упропастените рибарски села, со приближување на рибарите кон нивните муштерии за изнаоѓање на нови приходи од нови активности и охрабрување на иницијативи во заедниците за одржливо користење на природните ресурси.
- И нови партнерства меѓу различни региони-рурални региони и градови за пласман, градови и приградски региони, во однос на движењето за економска самопомош на пример пронаоѓајќи нови форми на економија (социјални бизнис иницијативи, социјално претприемништво)

Што се однесува до економските, социјалните и прашањата за животна средина може да се предвиди

- Локалните акциони групи да ја применуваат стратегијата нула-јаглерод , интегрирајќи ги инвестициите за заштита на природните ресурси со децентрализираното производство на енергија (повеќе од 70% од штетната емисија на гасови зависи од начинот на живеење а ЛРВЗ е всушност единствениот пристап кој всушност допира до луѓето каде тие живеат и работаат.
- Локалните акциони групи ја превземаат растечката потреба од урбано градинарство и развивање на јаки допирливи линии со одржливи семејни фарми преку ланци за снабдување со храна на локално и регионално ниво во заедницата, еколошко образование за младите кои растат во урбанизирани средини, намалувајќи го растечкиот тренд на нездрава исхрана, дебелина и недостиг од движење, на тој начин придонесувајќи кон општото здравје,
- Локалните акциони групи ќе градат мрежи кои го негуваат меѓукултурниот дијалог, ќе организираат интер-културни настани и проекти, јакнејќи ги урбано-руралните врски, и подигајќи ја свеста преку забава и учење едни од другите,
- Локалните акциони групи кои раководат со локални и регионални фондови чија цел е помагање на микро и мали претприемачи кои немаат пристап до банкарски систем ќе можат да започнат или да го прошират нивниот бизнис и ќе изградат структури за соработка во регионот со партнери од странство,
- Партнерствата кои промовираат иновативна примена на ИТ да ги вклучат граѓаните во дијалогот и размена околу клучни прашања, истражувајќи социјални иновации во јавните служби, развивајќи локални акциони планови против сиромаштијата или поддржување на одредени групи како што се мигранти, млади луѓе и жени..

(4) НАЈДОБАР НАЧИН ЗА ДОБИВАЊЕ РЕЗУЛТАТИ

Без сомнение, големиот потенцијал на ЛРВЗ носи предизвици за креативноста на локалните учесници. Исто така претставува и предизвик за спроведувачите на политиката на ниво на ЕУ и државите членки да создадат употреблива програма за работа која ќе овозможи овој потенцијал и креативност да просперира.

Прво, тие треба да демонстрираат дека научиле од искуството со примената на ЛРВЗ во минатото дека

- Вистински го ценат децентрализираното, решително, пресметано донесување на одлуки од оние кои се засегнати и посветени на заедничката цел
- Специфичноста на ЛРВЗ е признаена и нема ниеден обид ЛРВЗ да се имплементира преку истите правила и процедури како други обиди на мејнстрим програми
- ЛРВЗ не може да се применува на начин од горе према долу, што во пракса значи ангажирање на регионални и локални учесници во најскоро можно време како би се одредило како ЛРВЗ треба да се применат во пракса а не да биде претставено како свршен чин

Второ, тие треба да имаат убедливи одговори соодветни на различни животни средини во различни држави членки, на клучни прашања поврзани со имплементацијата

- Функционален регион. Ова значи почитување на карактеристиките на различни видови на региони и на природата на проблемите што се допираат со локалната стратегија. Ова прашање посебно се однесува на големите урбани средини каде решенијата на проблемите со осиромашени соседства не можат да се бараат само на ниво на соседство.
- Интегрирани стратегии. Иако комплетно интегрирана територијална стратегија е идеално решение, ќе биде важно да се признаат и прифатат одредени приоритети кои се однесуваат на одредени сектори (пр.рибни региони) или целни групи (пр.Роми).
- Раководство. Треба да се очекува и негува варијабилна геометрија на хоризонтални и вертикални партнерства, за да одговори на различните локални побарувања.
- Систем на извршување кој ќе дозволува навремена и ефикасна поддршка на локално одобрени проекти. Деталите се најбитни и заради таа причина што е можно повеќе од овие детали треба да се истакнат.(поедноставени трошоци)Пример за поедноставените трошоци, да се има механизам за финансирање кој може да гарантира задоволителна автономија и флексибилност на локалните засегнати учесници, вклучувајќи го тука и плаќањето однапред.

Во целост, практичните прашања кои се однесуваат на ЛРВЗ во периодот 2014-2020, досега во поголема мера и детали се разгледуваа преку ЕФЗРР и ЕФПР отколку во ЕФРР и ЕСФ. Заради тоа веруваме дека има посебно итна потреба одредбите од ЕФРР и ЕСФ кои се однесуваат на ЛРВЗ и понатаму да се доработуваат како би станале еквивалент и компатибилни со оние од другите фондови.

(5) ЕУ И ЗАСЕГНАТИТЕ УЧЕСНИЦИ ВО ПОЛИТИКАТА МОРААТ ДА ДЕЛУВААТ

Ги повикуваме институциите на ЕУ и државите членки да создадат соодветни структури и процедури кои ќе создадат плодна почва на која ЛРВЗ ќе се посее, развие и ќе почне да цвета, станувајќи не само инструмент за урбана и рурална ренесанса, туку и вреден дел од агендата за растеж, кој директно допира до заедниците со потреби но и придонесува кон просперитетна и компактна Европа.

Заради ова ги повикуваме членките на Европската Комисија, Советот на Европа и Европскиот Парламент да

- Им се даде приоритет на ЛРВЗ во меѓу-институционалните преговори,
- Да се прифати ЛРВЗ пред се како иновација на институциите отколку како привремена фуснота во мејнстрим програмите и фондовите,
- Да се осигура дека истите или еквивалентни основни побарувања што се однесува до ЛРВЗ ќе бидат вметнати во сите четири фондови на ЗСР,
- Да се воспостават кратки рокови за селекција и одобрување на локалните стратегии и локалните акциони групи (пред 31/12/2015 за првиот круг на селекција како би се избегнала празнина во финансирањето за групите кои веќе функционираат, и не подоцна од 31/12/2016 за вториот круг за да не им се наштети на новодојдените и да се има доволно време за примена на програмата).

Посебно ја повикуваме Европската Комисија да

- Воспостави шема на имплементација на ЛРВЗ која во целост ја почитува и олеснува примената на сите главни компоненти на ЛРВЗ и постојан доток на комбинираните фондови,
- Да се осигура дека одредени одредби на ЛРВЗ во согласност со погоре кажаното, се вметнати во сите Договори за Партнерство, и се поткрепени со детализирани согласности помеѓу националните и регионалните/локални партнери,
- Исто така да се осигура дека дотокот на средства од повеќе фондови не се користи како изговор за да се намали волуменот на финансиската поддршка која претходно била обезбедена за активности од типот на ЛРВЗ од одреден фонд како ЕФЗРР финансирањето на LEADER,
- Без одлагање да се впушти во сеопфатна информативна кампања насочена кон националните, регионалните и локалните креатори на политика, администраторите или другите засегнати во дометот на ЛРВЗ.

А посебно ги повикуваме Државите Членки и владините администрации да

- Остварат блиска соработка со Европската Комисија во припремата на Договорите за Партнерство како што препорачавме погоре, а посебно дефинирање на јасна стратегија и буџет за ЛРВЗ,
- Без одлагање да се активира заеднички со локалните учесници припремна поддршка за примена на ЛРВЗ во разновидни средини-урбани, рурални, урбано-рурални рибни региони, преку гранична соработка, користејќи финансирање за техничка помош во текот на тој период и охрабрување на локалните учесници да ги искористат ЛРВЗ на креативен начин како би решиле голем број прашања.

- Активно да се работи на упростување на бирократските процедури за учесниците и локалните акциони групи во комбинација со зголемување на автономијата на ЛАГ-овите меѓу другото со помош на донесување на посебни одредби кои се однесуваат на ЛРВЗ во рамките на релевантните оперативни програми како и со усвојување на шемата на Комисијата за примена на ЛРВЗ.

05 06 2012